

die „aan de bijbelsche voorstelling ten grondslag ligt“.

Die Christus is dan een universeel wezen. D.w.z. zoo wordt Hij gedacht. Want feitelijk heeft Hij nooit bestaan. 't Is met Christus als met Adam. Ook Adam heeft nooit bestaan. Maar Adam is de Idee-mensch, de universele, die zich in de individuen belichaamt. Zoo nu is ook Christus geen historische persoonlijkheid, maar het hemelsche „Urbild“ in allen, het „algemeen levensbeeld, waarnaar het godsdienstig gemoed vraagt“.

De Zondervan voelt dat los-zijn van de historie als een bevrijding. Immers, zoo wordt hij in zijn wijsgeerig-religieuze fantasieën door niets belemmerd.

„Wij treden... met onzen Christus buiten den kring en den tijd der evangeliën, en zoo ondergaat dan ook het begrip historisch een wijziging. Ook deze Jezus is geschiedenis, maar als die van velen en van alle tijden, moet de evangelische geschiedenis ontgaan worden van het „enigmalige“ d.w.z. van wat zij voorstelt als éénmaal feitelijk te zijn geschied en symbolisch worden toegepast. Het is er in dit opzicht mee als met het Sprookje, waarin hetgeen zich steeds herhaalt, als één enkele gebeurtenis uit het verleden verschijnt. Het is die symbolische toepassing, welke „in de verdichting den polsslag van het leven waarneemt en de werkelijke feiten uit alle tijden ziet in het licht der eeuwigheid“.

Uitgangspunt van deze „Christologie“ is dus de verdichting. De „Christus des geloofs“ van De Zondervan is de Idee-Christus. Die Idee wordt gepersonifieerd. Aan die Idee worden de namen gegeven van Heiland, Heere, Verlosser, Zoon Gods. Die Idee wordt voorgedragen in Schriftuurlijke bewoordingen, in een terminologie, goeddeels ontleend aan de orthodoxe dogmatiek. Van die Idee wordt zelfs gezegd, dat zij... de hoogste werkelijkheid is.

Want al wordt in de symbolische prediking over Jezus op symbolische wijze gesproken, toch is — volgens De Z. — Hij zelf „geen symbool, maar volle werkelijkheid, het Leven en de Openbaring Gods, de God in de wereld, die als boven-menschelijke persoonlijkheid deel heeft aan het boven-bewuste Leven Gods, ook waar hij in het mensche-lijke zelfbewustzijn wordt opgenomen en er mede zich verwezenlijkt“.

Ge voelt wel, dat 't er hier op aankomt, de uitdruckswijze der modernen te verstaan.

De „volle werkelijkheid“ is... het beeld, de voorstelling, die zij geven van „het goddelijke leven“ in wereld en menscheheid, en die zij op hun gezag moet aanvaarden. Op het gezag van hen, die de leer der Schrift uitdragen voor religieuze fantasieën.

Deze „theologen“ zijn door niets gebonden. Zij kunnen hun gedachtenbeeld aankleeden, zooals zij willen. De fantasie staat immers voor niets?

Neem h.v. de profetische werkzaamheid van Jezus. De historische prediking legt ook daarop allen nadruk. Waarom zal ook de symbolische het niet doen? „Zullen wij“, vraagt De Zondervan, „zullen wij Jezus niet evenzeer laten toornen, liefhebben, straffen, zegenen in de huidige zondige wereld, nog zoekende wat verloren is, komende ook tot ons?“

Ziet ge wel: zij maken van hun gefingeerden Christus alles wat zij er van maken willen, en zoo worden door hen de menschen misleid.

Trouwens, De Zondervan erkent zelf, dat de terminologie, waarvan zich de symbolische prediker bedient, op de gemeente den indruk moet maken, dat hij orthodox is; dat „de Christologische prediking het verwijt te hooren heeft, dat zij niet eerlijk is, omdat zij oude en versleten namen en uitdrukkingen brengt in een anderen zin dan de oorspronkelijke, en op die wijze verwarring sticht“.

Hij meent echter, „dat een prediker het recht heeft zich van een overgeleverden term te bedienen, wanneer hij voor zichzelf overtuigd is, dien te bezigen in den eeuwigheid, die aan de uitdrukking ten grondslag ligt; hij is dan volkomen eerlijk en voor zichzelf verantwoord, in weerwil van de verkeerde voorstellingen, die anderen aan het woord hebben verbonden...“

Ook moet men niet vergeten, „de kracht en wijding, die er van een bekend woord op den hoorder uitgaat, en de herinneringen en gewaarwordingen, die er door worden gewekt“.

Neem h.v. „de gemeenschap met Christus“. De Zondervan verstaat daaronder, naar hij zelf toestemt, iets geheel anders dan Paulus, „voor wien Christus de na zijn aardsche lijden verhoorde Heer in den hemel was“. Toch blijft hij dien term gebruiken, omdat „niet de vorm maar het wezen van de voorstelling de hoofdzak is, en wij meenen uit den zelfden geest als Paulus te spreken“!

Maar als er nu menschen zijn, die behoefte hebben wat hun in de prediking van Christus verkondigd wordt „zich als werkelijk gebeurd voor te stellen, zullen ze het voor echt nemen?“

Welnu, dan stelt De Zondervan den prediker den eisch, „dat hij uit paedagogisch oogpunt de illusie niet verstoren en vooral niet opzettelijk doe uitkomen, dat het niet historisch is“.

Wanneer hier van „misleiding“ gesproken wordt, zal dit in de bedoeling van den schrijver wel meer op het resultaat dan op de intentie van deze vreemdsoortige paedagogie zien.

Van Schaper en van Patrimonium.

Meyr. v. Italic-v. Embden heeft voor „De Haagsche Post“ den heer Schaper „geïnterviewd“. Enkele uitspraken mogen hier volgen. Ze zijn van beteekenis, niet zoozeer om den inhoud van wat gezegd wordt, als wel om het belang, dat velen in de kwesties stellen. Eerst dft:

In een gemoedelijke dorpslaan, aan één zijde nog maar bebouwd, een simpel huis-met-voortuintje, precies gelijk aan zijn burens rechts en links.

Het Kamerlid opent de huisdeur. „Past u op, de verf binnen is nog nat“.

Langs vestibuletje, smalle trap komen we in een

vriendelijke achterkamer. Ze is vol boek-gevolde open kasten van gebeitst hout.

„Vóór u begint te spreken, hebt u me al een lesje gegeven! Ik heb wel eens meegemoppord, dat f5000 „vergoeding“ voor het Kamerlidmaatschap wat hoog zou zijn. Dat was de theorie... u toont me de praktijk“.

„Als je er niet wilt bijverdienen is het niet te veel“.

„Andere leden doen dat wel“.

„Dat is verkeerd. Je volle hoofd en tijd moet aan je Kamerwerk besteed worden. Vroeger, toen voor de „aristocraten“ de Kamer een „tijdpasseering“ betekende... kon f2000 voldoende zijn; nu is ons traktement dat maar nauwelijks. Ik heb drie jongens op te voeden! Neemt u dien grooten stoel“.

Daarna het volgende:

„De pers deed dikwijls gemeen: verdraaide wat ik zei. Toen heb ik in mijn krantje het echte, en de naam maak naast elkaar afgedrukt“.

„Heeft uw krantje nooit eens gescholden?“

„Misschien wel! Maar ik zakte toch niet beneden een zekere waardigheid. De publieke opinie nam het voor mij op. In de Provinciale Staten werd ik dubbel gekozen. Weet niet meer voor welk district ik aannam; kan het opzoeken“.

„Laat u maar! Dit is veel tekenender“.

„En toen lid van de Kamer. In drie jaar tijd had zich alles afgespeeld“.

„U liep in galop!“

„De pastoors hebben voor me gewerkt bij het huisbezoek. Dat hoeft u niet te verwonderen: pastoors voelen dikwijls democratisch... en soms mogen ze het uiten! Ze komen bij de „kleine luyden“ in huis; ze zien wat er voorvalt“.

En eindelijk dit nog:

„U bent als Kamerlid niet dadelijk in Den Haag gaan wonen?“

„De eerste jaren bleef ik in het Noorden. Daar was ik bekend, misschien een beetje populair; ik bleef ook lid van Raad en Staten. Ik heb gewerkt... om kapot te gaan! Klein traktement, f2000; geen vrij reizen, kamer noodig in Den Haag; derde klas op en neer en nooit rust om te werken: altijd kennissen, die je aanspreken. Na vijf jaar gaf ik het op: we gingen in Den Haag wonen“.

„Toen was u al ingeburgerd in de Kamer“.

„Ik had me dadelijk voorgenomen: ik neem geen heeren-attires aan; ik blijf de werkmans. De eerste weken voelde ik wel de stemming: „Wat moet die vent hier?“ Een aristocraat bood me ter begroeting zijn twee vingers. Den volgenden keer bood ik hem twee van mij. Hij heeft het begrepen. We zijn nog amicaal geworden! Toen de Ongevallenverzekering in behandeling kwam, heb ik verteld van mijn eigen ongeluk. Dat maakte indruk“.

In hetzelfde nummer wordt over Patrimonium de doodsklok geluid. Aldus:

Taarentegen bezorgt heel wat minder last aan zijn partijgenooten de Anti-Revolutionaire werklid-vereniging „Patrimonium“, die in de afgelopen week haar gouden jubileum vierde. Wie zich herinnert welke rol in vroeger dagen, onder Kuiper, de „mannen-broeders“ van Patrimonium speelden, welke voormannen, die de euriëse namen van Kater en Poësiel droegen, niet weinig hebben medegewerkt tot den roem en de grootheid van den „van God gegeven Leider“, die moet wel getroffen zijn door de onbeduidendheid waartoe dit optijds bij de verkiezingen zoo machtige verbond thans is gezonken. Men klaagde, al huldigend, over het slechte bezoek van de vergaderingen tegenwoordig, benadeeld door de sterke concurrentie van de Christelijke vakbeweging, die allengs al de roerige, revolutionaire elementen uit Patrimonium tot zich trekt. Ondanks de redevoeringen van de heeren Smeenk en Prof. Slotemaker de Bruyne, ondanks de verschijning van den burgemeester van Amsterdam in hoogsteigen persoon en zijn aldaar gehouden speech, maak men van het verbond zeggen: Het leven is eruit en komt er niet meer in.

Een gewaarschuwd Patrimonium-mensch geldt voor twee. Men schrijft hier niet van Patrimoniale zijde. In dat geval kan zooiets wel wat beteekenen.

K. S.

BOEKBESPREKING.

Als 't Lente wordt door Lize Krop-Schurink.

Langs moeilijke wegen door Jac. van der Klei. — Uitgaven van A. G. Schoonderbeek — Laren.

Bij herhaling reeds maakten we in ons blad melding van de goed-verzorgde jongens- en meisjes-boeken, die de uitgever Schoonderbeek in zijn fonds opneemt. We wezen daarbij steeds op het uiterlijk, geheel in den stijl der moderne jongensboeken, en op de fleurige illustraties, twee factoren, die voor jeugdlectuur van veel belang zijn.

Aan deze collectie voegde de heer Schoonderbeek twee nieuwe uitgaven toe, (eenigen tijd geleden al, maar ons ontbrak de gelegenheid tot nu toe ze te behandelen).

„Eerste, „Als 't Lente wordt“ is een meisjesboek, 't verhaal van twee meisjes, die door de sterk verminderde levensomstandigheden der ouders hun weelde-leven in de stad vaarwel moeten zeggen en met haar moeder (vader heeft in Amerika een betrekking gekregen na de debacle van het gezin) buiten een oud huis moeten betrekken. Het boek teekent dan de wijze, waarop de meisjes, ieder naar eigen karakter, deze nieuwe omstandigheden aanvaarden en zich voegen. Vooral de jongste, Jet, is daarbij een krachtige, sympathieke figuur. Zij weet zich in de verschillende verhoudingen uitnemend te schikken en door en rondom haar wordt het verhaal van verscheidend gebeuren levendig.

We hadden gaarne de intonatie van het boek positief gezien, vooral, omdat de omstandigheden, die wor-

den beschreven, ernstig zijn. Maar 't is een neutraal boek. Als zoodanig echter is het niet ongeschikt. Wat we vroeger al eens opmerkten ten aanzien van neutrale lectuur voor onze kinderen, geldt ook hier weer. We geven natuurlijk de voorkeur aan andere boeken, doch een reden, waarom we dit verhaal onze aanbeveling zouden onthouden is er niet. Zelfs valt er veel goeds op te merken, dat ook voor onze kinderen leerrijk is. De sfeer van het gezin is in elk geval uitnemend en de houding van Jet kan ten voorbeeld worden gesteld aan meisjes van haar jaren.

Het tweede boek „Langs moeilijke wegen“, is een jongensboek van een Auteur, die op dit gebied zijn sporen reeds heeft verdiend. Toch hebben we wel beter geslaagde verhalen van hem gelezen. Deze geschiedenis is in z'n gegeven wat heel gewoon: Een jongen en een meisje van nette burgerouders verliezen hun vader; de moeder hertrouwt met een dronkelap en sterft spoedig. Dan verlaten de kinderen samen den onwaardigen stiefvader en gaan op stap; ze willen loopen naar Winterswijk (uit Amsterdam) waar een familielid woont. Onderweg worden ze opgepikt door een woonwagenreiziger. Deze is in z'n soort echter een goed type (maar verkeerdt geteekend) en de kinderen houden veel van hem en z'n vrouw. Maar de gezellen degenen niet. Zij beramen een inbraak, die evenwel door Jan (den jongen) verijdeld wordt. De villa-bewoners, die het ongewenschte bezoek zouden ontvangen, worden door de politie op de hoogte gebracht van de omstandigheden der kinderen en ontfemen zich dan over hen, als blijkt, dat de stiefvader is verdronken.

Men ziet het, dit gegeven is weinig nieuw en voor een jongensboek ook niet het meest gewenschte. Een boek als „Dat goeie, lieve Steendam“ van denzelfden Auteur lag veel meer in de vereischte lijn. We missen niet alleen veel, maar vinden dingen, gedachten en woorden, die we liever niet zien in een jongensboek. Dat neemt toch niet weg, dat we ook wel iets goeds kunnen zeggen. De jongen is, in z'n liefde tot z'n moeder, z'a zog voor zijn zusje en z'n ijverbetooning een vriend, dien onze jongens best als boeken-kamerad mogen ontmoeten. Hij is niet onnatuurlijk geteekend en heeft toch vele aantrekkelijke eigenschappen. En spanning zit er ook wel in 't verhaal. Daarom, al is onze waardeering om meer dan een reden begrensd, ongewenschte lectuur achten we toch ook dit boek niet.

De illustraties zijn veel minder geslaagd dan van 't eerstgenoemde verhaal.

C. T.

De Synode van Assen.

Dinsdag 26 Januari is de Buitengewone Generale Synode der Gereformeerde Kerken, bijeengeropen door de Gen. Kerk van Assen op verzoek van de Particuliere Synodes van Noord-Holland en van Noord-Brabant en Limburg ter behandeling van de kwestie-Geelekerken, aangevangen.

Reeds Maandag waren de leden der Synode te Assen gearriveerd.

De bidstond.

In de Molenstraatkerk kwam men des avonds 7 uur met vele belangstellenden uit de gemeente Assen bijeen in een ure des gebeds. Dr J. C. de Moor, praeses der vorige Synode, ging in deze ure voor.

De bidstond werd geopend met het zingen van Psalm 25:2, waarna gelezen werd Handelingen 5:34-42. Na het gebed wees De de Moor er op, dat de voorlezing van dit Schriftedeelte de vervulling was van een wensch, door een der leden der Kerk van Amsterdam-Zuid in de „Overtoomse Kerkbode“ uitgesproken. Reeds is er echter op gewezen, dat Gamaliël raad, in dit Schriftedeelte vervat, wel eenmaal door hem gegeven is, maar dat het daarom allerminst zeker is, dat zijn advies ook goed was; Gods wil vertoelt en voor Zijn Kerk van later eeuwen tot voorbeeld kan zijn.

Ter inleiding op het gebed kiest spr. Paulus' woord in 2 Corinthhe 13:8: „Want wij vermogen niets tegen de waarheid, maar voor de waarheid“. Spr. bezag achtereenvolgens, dat wij niets vermogen tegen de waarheid en dat wij wel iets vermogen voor haar.

Na in verband met zijn eerste gedachte het Schriftwoord in zijn verband gezet te hebben, wees Spr. er op, dat dit woord ons gegeven is, opdat wij ons zouden verootmoedigen, onze kleimheid zouden beseffen en ons zouden vertroosten.

Over het verootmoedigen van dit woord sprekend, vestigt Spr. er de aandacht op, dat het inhoudt, dat, indien we slechts eenigzins de kans zien, wij zeker iets tegen de waarheid zouden ondernemen. Al wordt dan ook de waarheid, van Gods zijde bezien, nimmer wezenlijk geschaad, toch wordt zij door ons optreden verlustigd, haar gezag verminderd en haar invloed gebroken. De laatste maanden zijn daarvan wel een zeer duidelijk bewijs. Wij moeten het met schande bekennen — aldus Spr. — dat reeds de manier, waarop in het aanhangig proces velen zijn opgetreden, allerminst geschikt is geweest, om den eerbied voor Gods openbaring te versterken. Dat de wereld zoo gruwelijk heeft gespot, h.v. met de paradijs-geschiedenis, blijft weliswaar voor haar rekening, maar het is niet te ontkennen, dat dezergids daartoe aanleiding is gegeven. Ook heeft de wijze, waarop broeders tegen broeders optreden in dit geding, ons alle reden tot verootmoediging geschonken, want zeker kan de wereld daarom niet afleiden hoe lief ze elkander hadden. Over degenen, die van Godswege geroepen zijn tot het ambt in Zijn Kerk, werd telkens weer op een wijze gesproken en geschreven, die slechts wantrouwen en minachting kan wekken. Ook de wijze waarop men zich uitliet over degenen, die waren gekozen om haar in wettige vergadering te vertegenwoordigen, was een symptoom van de werking van den vorst der duisternis.

Het is smartelijk, dat onze Synode ditmaal onder zulke omstandigheden moet samenkomen. Sinds 1892 is er wel menigmaal allerlei moeite geweest, doch nimmer stegen de waders van wereldzin, hartstocht en onderlinge vijandschap zoo hoog als thans en werd de Kerk van Christus zoozeer tot een aanfluiting.

Te meer smart ons deze toestand, omdat door Gods Goedheid het twistvuur, dat vroeger haar welstand bedreigde, h.v. over de kwestie Theologische School en Vrije Univ. wonderbaar was gedooft. Thans dreigt, wanneer niet ons gebed tot den Heere wordt verhoord, de brand feller dan ooit en zijn de groote grondwaarheden van Gods openbaring in het geding.

Spr. hoopt, dat zijn inzicht te somber is, maar waar schuilt, den toestand niet te licht te nemen. Wij zullen met elkaar in de schuld moeten komen. Met het uithangen in 1920 van één dwalenden broeder was evenmin het kwaad uitgezeiverd als de drang naar reformatie genoeg (innerlijke kracht bleek te bezitten om ons kerkelijk leven tot verjonging te brengen).

Laat ons ons samen verootmoedigen. Hebben we misschien niet terwille van de zogenaamde wetenschap dergenen, die zich verlicht achten, den eenvoud der kinderlijk geloovigen

geschaad? En te hebben wel genoegzame licht, alle leden

Spr. zou w als het want hept zijn, een dingen zou k geen plaats. Bij de bel wel iets voor schap om d wen en God

De Heere k om ondersch heeft geopen elkens wede dachten met

Gods Woord de Heilige Se bidt heeft door de van

veel van al Gods Woord voor de wam op ons gelag

voed van Z legen te staan denaar van onderzoeken

lijdenis spr huigen voo Gereformeerde ten zijn, den dedigen. Daar

zien. Nederw maar wie op en behoudend dat ook man

Wij zijn hie God. Die alle in de komens ten thans all groaten strijd we ons stelli

Wat de Syn zal doen, ligt inzicht daarin het goede ge oogenhik nog goren, dat E gaan. Zijn C verzoening ow

Zijn Sin ool Spr deed voor in een r Na het zin

geloten. Onder de 1 Ps. 43:3 en In het Pan ontmoetingssan Synode konni

De eigenlijk doringelkerk Dinsdagmor ling de eerst pende namer en las Marki

In zijn ope aanwezig: „In den n als het Hooft alle dingen r ten van het

open ik de Gereformeerde ongewonen tij 1925 en 1926 en ik doe en vrede zij

Uit naam v welkom aan Spr. wees i toegeroepen w geval geweest op den gewo

Assen, in het liken hemel, van Assen er dat het wel van Assen a Van 14-30

erale Synode het vraagstuk komen uit de Sinds deze t winden soms

om; er hebbe het somtijds a de getrouwe Zijn groote m waard. Hij b

in de storme groid en ver Georale Syno eteeld, en nu pen mocht, in de winden t

konnen, maar Onze verhee hand, aan W arde, en die bewaart, spree ontlaant na

Daar is Hij Ook bedien bevoegen

Deze Synode in het land f zaken, waarv op de heilige dachten van e en antipathien of minder bes en er wordt

vangt, dat dit is op de rec egeed, dat t hartstochten a de harten en maken van d met dankzogn rezen moeilijk bezitten, die

een neutraal
geschikt. Wat
ten van neu-
oek hier weer.
diere boeken.
te nanbeveling
er veel goede
leerrijk is. De
enend en de
n gesleed aan

gen", is een
gebied zijn
we wel beter
geschiedenis
ongen en een
hun vader;
n sterft spoel-
onwaardigen
loopen naar
nilielid woont
ouwangenreize-
pe (maar ver-
el van hem en
Zij beramen
gen) vrijdeld
achte bezoek
op de hoogte
leren en ont-
de stiefvader

isw en voor
renschte. Een
in denzelfden
i. We missen
gedachten en
jougensboek.
ook wel iets
in z'n liefde
en z'n over-
at als boeken-
matuurlijk ge-
genschapen-
aal. Daarom
den begrens-
dit boek niet
agd dan van
C. T.

generale Synode
door de Geref.
nieren Synodes
Limburg tot he-
ngen.

tode te Assen

e bidstond:

ids 7 uur met
blijen in een
us der vorige

van Psalm
-42. Na het
lozing van dit
niet, door een
e, Overboon-
chter op gewet-
niet vervat, wel
daarom altes-
was, Gods wil
tot voorbeeld

alus" woord in
tegen de waar-
chtereenvolgens,
en dat wij wel

et Schriftwoord
er op, dat dit
verootmoedigen,
en vertrouwen,
prokred, vestit
ellen we slecht
n de waarheid
heid, van Gods
wordt zij door
neder en haar
an wel een zeer
ante bekende
waarop in het
rminat geschied
g te versterken.

b.v. met de
rekening, maar
rties aanleiding
ten tegen brot-
tot verootmoed-
id daartoe niet
e degenen, die
Zijn Kerk, werd
geschreven, die
eken. Ook na
en, die waren
tegenwoordigen,
den vorst der

al onder zulke
592 is er wel
mer stegen de
age vïandchap
Christus zooveel

oor Gods Goed-
land bedreigde,
en Vrije Univ.
niet ons gebod
foller dan ool-
enharing in het

a, maar waar-
en. Wij zullen
het uithangen
min het kwaad
moeg innerlijke
i tot verjuiging

a we misschien
i dergenen, die
rijke geloovigen

geschaad? En vindt — als wij meenen ons zelf niet bezondigd
te hebben — naast verantwoordelijkheid over sommige optreden
wel genoegzaam de droefenis plaats, omdat, wanneer één lid
lijdt, alle leden medelijden?

Spr. zou het van de bra. synode-leden kunnen verstaan,
als het wantrouwen en de smaad, waarmede sommigen be-
hept zijn, een zekere bitterheid gewekt had, die tot verkeerde
dingen zou kunnen drijven. Maar — geef toch dezen Boeze
geen plaats, roept spr. uit.

Bij de behandeling van zijn tweede punt, „wij vermogen
wel iets voor de waarheid“, wees spr. er op, dat deze weten-
schap ons de leugen doet tegenstaan, de waarheid ontrou-
wen en God bidden om de hulp Zijns Geestes.

De Heere heeft ons voldoende licht in Zijn Woord gegeven
om onderscheid te maken tusschen datgene, wat Hij ons
heeft geopenbaard en de caricatuur welke de satan ervan
reikens wederom teekent. Wij verwachten te vaak eigen ge-
dachten met Gods openbaring. Indien ja en neen beiden met
Gods Woord te verdedigen zouden zijn; indien we van wat
de Heilige Schrift ons in de voornamste stukken der waar-
heid heeft geopenbaard ons een beeld zouden vormen, dat
door de waarheid niet te onderscheiden was; indien we zo-
veel van de „problemen“ spreken, dat we de vastheid van
Gods Woord niet meer schijnen te zien; dan vermogen we niets
voor de waarheid, want dan heeft de leugen reeds beslag
op ons gelegd. God geve ons den hoogen moed, voor den een-
voud van Zijn Woord te blijven huigen en elke leugen
tegen te staan, die met den schijn der waarheid zich niet. Een
denaar van het Evangelie mag zich wel veel en ernstig
onbezorgd, of hij niet maar van trouw aan Schrift en be-
lijdenis spreekt, doch inderdaad ook bereid is, zich te
huigen voor wat het Woord Zijns Gods hem leert. De
Gereformeerde Kerken zullen voortdurend er op bedacht moe-
ten zijn, den allerkerkelijksten schat, haar bejelden, te ver-
dedigen. Daarbij mogen zij tenslotte niemand of niets ont-
zien. Nederwerpen kan nooit het doel zijn der leertucht,
maar wie opbouwen wil, kan bij alle zoeken van overtuiging
en behoudenis van den dwalende, nochtans niet toelaten,
dat ook maar in het geringst zou worden geduld wat in
strijd is met hetgeen de Heere ons heeft geopenbaard.

Wij zijn hier samengekomen — aldus spr. — om van Israëls
God, Die alleen wonderen doet, te vragen, wat de Synode
in de komende dagen zoo bijzonder zal behoeven. We moe-
ten thans alles, wat in de voorafgaande dagen ons in zoo'n
grooten strijd heeft gebracht, zoeken te vergeten, wanneer
we ons stellen voor den Eeuwige.

Wat de Synode zal doen en laten en hoe zij het eventueel
zal doen, ligt niet in onze hand. Ieder moge naar zijn beste
inzicht daarin den Heere dienen. Laat ons van elkander
het goede gelooven en hopen. Misschien is dit voor het
oogenblik nog wel de grootste zegen, dien we kunnen be-
geven, dat Hij ons geve, waarlijk samen in gebed te mogen
gaan. Zijn Geest vervulle ons met Zijn vrede! Hij doe
verzameling over alle schuld, die ons aankleeft. Hij bouwe
Zijn Sint ook nog door onzen dienst.

Spr. deed nog zingen Ps. 141:2 en 3 en ging daarna
voor in een roerend smeekgebed.

Na het zingen van Ps. 79:4 werd hierna de bidstond
gesloten.

Onder de predicatie was nog gezongen Ps. 119:3 en 9 en
Ps. 43:3 en 4.

In het Parkhotel werd na afloop van den bidstond een
ontmoetingscommissie gehouden, waar de meeste leden der
Synode kennis maakten met hun gastheeren en gastvrouwen.

De opening.

De eigenlijke zittingen worden gehouden in de Nieuwe Zui-
deringkerk.

Dinsdagmorgen te 10 uur ving daar onder groote belangstel-
ling de eerste zitting der Synode aan. De H. W. Laman
opende namens de roepende Kerk, het zingen Psalm 123:1
en las Markus 4:25—41.

In zijn openingswoord richtte spr. zich als volgt tot de
aanwezigen:

„In den naam van Hem, die Zich in den hemel bewijst
als het Hoofd zijner Christelijke Kerk, door Wien de Vader
alle dingen regeert, en Die getoond heeft de macht te bezit-
ten van het stormstillende woord.

Open ik deze eerste zitting der Generale Synode van de
Gereformeerde Kerken, samengekomen te Assen, op dezen
ongewonen tijd, midden in den barren winter van de jaren
1925 en 1926.

en ik doe dat met de zegenbede: genade, barmhartigheid
en vrede zij u vermenigvuldigd.

Uit naam van de roepende kerk van Assen heet ik u allen
welkom aan deze plaats.“

Spr. wees er dan op, dat dit welkom van ganscher harte
toegerepen wordt, maar niet met bijdschap. Wel zou dit het
zeer geweest zijn, indien de Kerk van Assen de Synode
op den gewonen tijd had kunnen ontfangen in het mooie
Assen, in het schoone seizoen en bij weinig bewolkten kerke-
lijken hemel. Spr. schetste vervolgens den toestand der Kerk
van Assen en van de Kerken van Drenthe en memorieerde,
dat het weltra 38 jaar geleden zal zijn, dat de Kerk
van Assen aan de Generale Synode berberg verleend heeft.
Van 14—30 Augustus vergaderde in 1888 te Assen de Ge-
nerale Synode der Chr. Geref. Kerk. Op deze Synode vormde
het vraagstuk van de Vereeniging der Kerkgroepen, voortge-
komen uit de afscheiding en uit de doleantie, de hoofdschotel.
Sinds deze Synode hebben in onze kerkelijke wereld de
winden soms hevig gewaaid; de wateren zijn bewogen gewor-
den; er hebben dikwijls hooge zeeën gestaan, en men heeft
het somtijds schrikwekkend bruisen der baren gehoord; maar
de getrouwe Zaligmaker heeft de vereenigde Kerken door
Zijn groote macht en verwonderlijke goedheid behouden en be-
waard. Hij heeft toen gesproken Zijn stormstillend woord.
In de stormen zijn wij niet vergaan. Wij zijn integendeel ge-
groeid en vermeerderd. De kerk van Assen, die in 1888 de
Generale Synode ontfing, zal toen een 500 zielen hebben
geteld, en nu ze andermaal de Generale Synode samenroe-
pen mocht, is ze tot een getal van 2500 zielen gekomen.
De winden hebben gewaaid en de waterstromen zijn ge-
komen, maar het huis is niet gevallen.

Onze verheerlijkte Koning, gezeten aan des Vaders rechter-
hand, aan Wien alle macht gegeven is in hemel en op
aarde, en die met Zijne macht Zijne gemeente beschermt en
bewaart, spreekt op Zijn tijd het stormstillende woord en dan
ontstaat na den storm weer de stilte.

Daar is Hij nog de Machtige toe.

Ook beden worden de wateren van ons kerkelijk leven
bewogen.

Deze Synode komt immers samen uit nood. Er is beroering
in het land. Er zijn namen, die op aller lippen zijn. Er zijn
zaken, waarover door iedereen, maar niet door iedereen
op de heilige en teerste wijze wordt gesproken. De ge-
dachten van veler harten zijn openbaar geworden. Sympathieën
en antipathieën worden met meer of minder nadruk, met meer
of minder beslistheid, kenbaar gemaakt. Er wordt geoordeeld
en er wordt veroordeeld, zonder dat men den indruk ont-
vangt, dat dit oordeel ten gunste of ten ongunste gebaseerd
is op de rechte kennis der zaken. Het kan niet worden
gezegd, dat door alle belangstellenden in het geding de
hartschokken aan veilige handen gelegd zijn en dat bij allen
de harten en zinnen bewaard zijn geworden door het bekend
maken van de begeerten bij God door bidden en smeken
met dankzegging. Het komt spr. voor, dat onder de ge-
rezen moeilijkheden niet alle Christenen den vrede Gods
beslitten, die allen verstand te boven gaat en die gewoerd

is in het vaste vertrouwen, dat de Heere het maken zal.
Het luide geroep, dat men hoort, schijnt niet altijd te zijn een
roepen tot Hem. Wien ook de winden en de zee gehoor-
zaam zijn.

De particuliere Synode van Noord-Holland en die van
Noord-Brabant en Limburg motiveerden hun verzoek tot sa-
menroeping van de Generale Synode ook daarmede, dat ons
kerkelijk leven door de bekende zaak al te veel bewogen wordt.

De Generale Synode zal in deze bewogenheid der geesten
en in deze beroering der gemeenten in den Naam en de
kracht van den Heere Jezus Christus het stormstillende woord
hebben te spreken. Dat wordt tenminste door velen in den
lande van haar verwacht en er wordt ook biddend op
gehoopt; terwijl het door anderen reeds van te voren wordt
betwijfeld, of deze Synode het, op zijn zachtst gesproken,
zal kunnen.

De roepende Kerk heeft hierin geen uitpraak te doen.
Zij is niet niets te rade gegaan dan alleen met hetgeen voor
haar kennelijk was, en dat was het dringend verzoek van de
beide particuliere Synodes en art. 50 van de Kerkenordening. In
de zaak zelf had zij maar zeer weinig licht, vooral in de
dagen, toen het eerste verzoek tot haar gericht werd.

Op dit kompas heeft zij gezield, anders ware zij zeker
den koers bijster geworden. Van twee kanten werd zij drin-
gend gewaarschuwd, toch vooral hare verantwoordelijkheid
te beseffen, zoowel in het samenroepen van de Generale
Synode, als ook in het niet-samenroepen er van. Voor wat
we tenslotte gedaan hebben, aanvaarden wij de verantwoorde-
lijkheid, aldus spr. De motiveering van het verzoek tot
samenroeping ligt voor rekening van de beide Particuliere
Synodes, die het houden van een Generale Synode op on-
gewonen tijd en met speciale bedoeling noodzakelijk keurden.

Voor de eerste maal zijn als afgevaardigden met keurstemmen
in ons midden de broeders uit de graafschap Bentheim
en Oost-Friesland. Aan de classis Batavia is uitsgelijkt ken-
nis gegeven van de samenkomst dezer Synode. Op advies
van de deputaten al hoe zijn de buitenlandsche Kerken
niet uitgenodigd geworden. Prof. L. Lindeboom zal voor
teerst sinds 1885 niet als adviseur der Synode optreden.

Spr. richtte zich hierna tot de leden van de Synode,
hun taak moeilijk en teeder noemde. Maar God roept er toe.
En als God ons roept tot een taak en wij weten daarbij,
dat veler menschen oogen met spanning of ook met nieuw-
gierheid op ons gericht zijn, dan zien wij van de menschen
af, maar heffen wij de oogen op tot Hem, Die in de
hemelen zit, totdat Hij ons genadig zij.

Ja, voorwaar, veler oogen zien op u, aldus spr. Er wordt
gewacht op het woord, dat hier door u als Synode gesproken
zal worden. Er is hoop en er is vrees in u harten.
En die hoop en die vrees zijn niet bij allen even zacht. Wat
de een zal hopen, dat zal de ander misschien vrezen.

De zaak Dr. J. G. Geelkerken komt hier aan de orde.
Maar in deze ééne zaak is een meervoud van zaken, welke
spr. uit voorzichtigheid niet aanduiden zal, omdat het beter
is de precisering er van aan de Synode zelf over te
laten.

De Generale Synode van Leenwarden in 1920 staat ons
nog levendig voor de aandacht. De kracht van die Synode
is geweest haar groote eensgezindheid. Door die eensgezind-
heid, door haar imponerende eenheid van gevoelen heeft
zij toentertijd kunnen spreken haar stormstillend woord.

Dat kan de Koning der Kerk ook nu weer aan ons geven,
dat we eensgezind mogen zijn, dezelfde liefde hebbende,
van één gemoed en van één gevoelen zijnde, vooral in die
éene, groote, allesheersende zaak, waarom het hoogst
waarschijnlijk hier gaan zal.

Daarom kan Hij verlichten onze verstanden en neigen onze
harten. Doet geen ding door twisting of ijdele eer, maar
door ootmoedigheid achte de een den ander uitnemender
dan zichzelf. Wordt het u gegeven, dat ge u niet door
menschenvrezen laat beherrschen, want door menschenvrezen
wordt Gods zaak niet gediend en worden ook geen menschen
behouden. Wat men door vrees behoudt, verliest men eindelijk
toch. Laten de vrees Gods en de broederlijke liefde u leiden
en besluiten in uw overleggen en besluiten. Wanneer ge met
een goede conscientie voor God uw bedachtenwoord
weet te spreken, dan komt er, wat komt, maar op 's Heeren
tijd komt het terecht.

Ten de discipelen waren in nood der baren, riepen zij
tot hun Meester.

Die weg staat ook nu nog voor ons open.

De discipelen hebben gebeden: Heere, behoed ons, wij
vergaan.

En Hij zeide tot hen: Wat zijt gij vreesachtig, gij klei-
geloovigen?

Toen stond Hij op en bestrafte de winden en de zee
en er werd groote stilte.

En de menschen verwonderden zich, zeggende: Hoedanig
een is deze, dat ook de winden en de zee Hem gehoorzaam
zijn?

Het zou iets schoons en groots zijn, aldus spr., indien
de menschen zich weer verwonderden konden, omdat er ook nu
een stormstillend woord gesproken werd; en deze gerucht-
makende zaak veranderd werd in een verwonderlijk stille.

Wij mogen daarom vragen.

Onze God ontfermt zich op het gebed, wanneer wij onzen
nood en ellendigheid maar recht gevoelen en Hem om Zijn
genade aanroepen, aldus eindigde spr.

Hierop werd gezongen Psalm 65:5, waarna De Laman
voorzorg in gebed.

Mededeeling werd gedaan van een ingekomen radio-telegram
van den volgende inhoud:

Kerken Indië bidden Synode leiding des Heiligen Geestes
toe bij oplossing geschil zonder verbreking broederbanden met
behoud belijdenis. Mede omdat Kerken Indië en Zendingswerk
hoogste belang hebben bij ongebroken broederlijke gemeenschap
Kerken Holland.

Get. Scriba roepende Kerk Semarang:
VEGTER.

Voorts werd voorgelezen het volgende telegram:
Wetende te spreken namens 1167 belijdende leden der
Geref. Kerk van Amsterdam-Zuid, bidden wij U 's Heeren
omnisbaren ogen toe bij Uw beraadslagingen en beslissin-
gen. Wij vertrouwen, overtuigd dat Dr. Geelkerken de Geref.
belijdenis lief heeft en ten volle aanvaardt, dat Uw ver-
andering onder de leiding des Heiligen Geestes in alles
het recht en de waarheid naar den eisch der liefde zal
handhaven.

Get. namens Comité:
v. d. BERG en anderen.

In de commissie tot het nazien van de lastbrieven wer-
den benoemd Dr. Meyerling en Dr. Thijs. Deze commissie
bracht bij monde van den eerste rapport uit, dat alle primi-
afgevaardigden, ook van de Kerken in Oost-Friesland, aan-
wezig zijn.

Nu volgen de verkiezingen voor het moderamen.

Gekozen wordt tot praeses Dr. K. Fernhout van Vriesland;
tot Assessor Dr. H. W. Laman van Assen; tot Isten Scriba
Dr. G. Keizer, van Rheden—De Steeg; tot 2den Scriba Dr.
J. P. Klaarhamer van Dokkum.

Het moderamen nam hierop zitting.

De Voorzitter dankte voor het in hem gestelde vertrouwen,
wees op de zware taak, die het moderamen wacht en vroeg
om aller steun en voorbede.

Terwijl de Synode-leden zich van hun zotels verheven,
betogden zij hun instemming met de Geloofbelijdenis der Kerk.
De Voorzitter dankte Dr. de Moor voor het woord door

hem ingelezen in den bidstond gesproken en De Laman voor
de wijze, waarop hij de Synode heeft geopend. Ook de
Kerk van Assen heeft recht op een woord van dank voor
de wijze, waarop zij de Synode ontfangen heeft.

Tot leden van de Commissie voor het persverlag werden
benoemd de heeren Dr. K. Dijk, van Den Haag, en Ouderling
Joh. T. de Lange, van Amersfoort.

De morgenvergadering werd hierop gestopt en de zitting
geschorst tot 's middags half twee.

Tweede zitting.

Te half twee werd de vergadering hervat. Als adviseerend
lid werd nog benoemd Dr. T. Gerber van Assen. De voorzitter
deelt mede dat Dr. K. Dijk bedankt heeft voor lid der Pers-
commissie. In zijn plaats wordt benoemd Dr. Gerber.

De Voorzitter merkt op, dat eerst aan de orde is de praesala-
bele vraag: a. Is deze Generale Synode wettig samengeroepen;
b. Zijn er gronden in de kerkenorde om te wraken de afvaardig-
ing van de Particuliere Synode van Noord-Holland en de uit-
nodiging tot de Hoogleeraren, om praeadviseurs te wezen.

Om de eerste vraag onder de oogen te zien wordt eene com-
missie van praeadvises benoemd uit de predikanten Miedema,
Groningen; Klaarhamer, Dokkum; Dr. Dijk, Den Haag; Dr.
Thijs, Meppel en de Voorzitter der Synode benevens de ouder-
lingen Mulis, Rotterdam; Velthuis, Bedum; Scheffer, Assen;
Brandma, Middelburg en Hekman, Schoonebeek.

De Voorzitter hoopt, dat deze commissie om 4 uur gereed
zal zijn met haar arbeid en schorst tot dat uur de bijeenkomst.

Nader deelt de Voorzitter mede, dat de commissie geen kans
ziet om 4 uur met haar praeadvises gereed te zijn en dienvol-
gevolge de vergadering eerst hedenavond 8 uur kan worden
hervat.

Derde zitting.

Te ruim kwart over acht werd de derde zitting geopend.
Op voorstel van het Moderamen besloot de Synode tot ad-
viseerend lid te benoemen Dr. A. de Geus, emeritus-predikant
te Zaandam, assessor van de laatstgehouden Synode (Utrecht
1923). Dit betreft alleen het advies in financiële zaken.

Ingekomen is als nagelaten stuk een adhesiebetuiging met
het adres van Dr. J. P. de Ganij Fortman c.s.

Eveneens is ingekomen een adres van den Kerkeraad Amster-
dam Zuid met het verzoek zijn afgevaardigden toegang te doen
hebben tot de vergaderingen van alle commissies van praead-
vises. Het Moderamen stelt voor dit verzoek niet in te wil-
ligen. Aldus wordt besloten.

Het Moderamen stelde voor, enkele ongeteekende brieven en
eenige waarvan de plaats van herkomst niet bekend is — een
tweetal daarvan bleek reeds falsificaties te zijn — te vernietigen
en dus niet naar de commissie door te zenden. Dit voorstel werd
aangenomen.

Eveneens werd den leden der commissies van praeadvises
geheimhouding opgelegd.

Namens de Synode wordt, op voorstel van Dr. Gispert, aan
allen, die eenig verslag over de Synode zouden willen geven in
de bladen, buiten medeweten van de perscommissie om, verzocht
hun namen aan het Moderamen op te geven.

De praeses las nog voor een brief van Prof. L. Lindeboom,
waarin deze zijn leedwezen er over betuigt, dat hij niet aan de
uitnodiging om als adviseerend lid der Synode op te treden,
kan voldoen. Prof. Lindeboom gaat in zijn schrijven uitvoerig
op de zaak in en welk op om de hoofdzak in het oog te houden.
De hoogleeraar geeft als zijn meening te kennen, dat de Synode
de zaak-Geelkerken moet afhandelen overeenkomstig de H.
Schrift en de belijdenisschriften.

Besloten werd, aan Prof. Lindeboom den groot der Synode
over te brengen en hem te danken voor den arbeid, dien hij
„onder ons“ verricht heeft.

De A. de Geus deed eenige financiële mededeelingen. In de
commissie tot nazien van de rekening en verantwoording werden
benoemd Dr. C. W. E. Ploos van Amstel en Dr. J. J. Miedema.
Bij monde van Dr. Ploos van Amstel bracht de commissie
verslag uit, dat de boeken in orde waren bevonden.

De commissie van praeadvises, in de middagzitting benoemd,
bracht rapport uit. Dr. K. Dijk trad op als rapporteur.

De conclusies van dit rapport luiden als volgt:

A. Inzake de wettigheid der Synode.

De bezwaren hiertegen ingebracht ongegrond te verklaren,
wilt te de samenroeping wettig geschied is naar art. 50 der K.O.
ze, op de Partic. Synodes van Noord-Holland en Noord-
Brabant, die besloten de kerk van Assen te verzoeken een buit-
engewone Gen. Synode samen te roepen, de afvaardiging naar
deze Synode wettig plaats vond, al was op dat oogenblik de
Gen. Synode nog niet officieel uitgeschreven.

B. Inzake de afgevaardigden der Part. Synode van Noord-
Holland de bezwaren, tegen hen ingebracht, af te wijzen, wilt
te er geen enkele reden is dat personen, die te voren in een of
andere zaak, welke op de meerdere vergaderingen gebracht
wordt, een mindere vergadering van advies gediend hebben, in
deze meerdere vergadering geen zitting zouden nemen; en ten
zake daar Dr. Breukelaar de verklaring, welke heeft met afgelegd
te zijn, wel afgelegd heeft.

C. Inzake het zitting nemen der hoogleeraren als adviseurs
de bezwaren, hiertegen ingebracht, niet te aanvaarden, omdat
te de kerkelijke praktijk van eeuwen uitwijst dat door de hoog-
leeraren in de Theologie te voren advies gegeven is in zaken,
die later op de Gen. Synode werden behandeld.

D. En hiervan kennis te geven aan de bezwaarde broeders
en aan den kerkeraad van Amsterdam Zuid.

Dr. van Es stelde voor dit rapport gedrukt aan de leden voor
te leggen.

Dr. van Lummel meent dat, zonder kleinachting van den in-
houd, het rapport niets nieuws heeft gebracht, zoodat uitstel
niet noodig is.

Dr. de Moor ondersteunt dit door er op te wijzen, dat daarmee
twee dagen heengaan.

Het voorstel van Es werd verworpen, daar het alleen de stem
van den voorsteller kreeg.

De conclusies, elk afzonderlijk in stemming gebracht, worden
hierop, na een enkele wijziging, vastgesteld.

Op voorstel van het Moderamen werd besloten, een com-
missie te benoemen, die van praeadvises zal dienen over de
vraag of er genoegzame reden was voor het uitschrijven van de
buitengewone Synode en of de Synode op de zaak Dr. Geel-
kerken in haar geheel kan ingaan.

In deze commissie werden benoemd de predikanten: Dr. W. A.
van Es, van Leenwarden; Dr. H. J. Heida, van Vlaardingen;
Dr. J. G. Kunst, van Arnhem; Dr. M. Meijering, van Delfzijl;
Dr. W. L. Milo, van Almelo en Dr. J. C. de Moor, van Utrecht.
Voorts de ouderlingen: J. J. Benckenlamp, van Den Haag;
Joh. T. de Lange, van Amersfoort; D. Mulder, van Zierikzee
en A. D. v. d. Schaaf, van Beetgum. De professoren H. H.
Kuyper en H. Bouwman zullen als adviseurs optreden.

Besloten werd, Woensdagnmiddag om twee uur weer te ver-
gaderen, indien de commissie dan met haar arbeid is gereed
gekomen.

Naast Dr. de Geus werd Dr. Scheffer van Assen aangewezen
voor de regeling van de financiële zaken der Synode, waarna
de voorzitter vooring in dankgebed en de zitting te ruim half
elf werd gesloten.

Vierde zitting.

Te acht uur opende de praeses Woensdagnavond de zitting.
Nadat gezongen was Ps. 122:3, ging de voorzitter voor in gebed.
De presentielijst werd afgelezen, de acta vastgesteld.

Op voorstel van het Moderamen werd besloten, aan den heer
Vegter, scriba van de kerk te Semarang, in antwoord op zijn
gisteren ontvangen telegram namens de kerken in Indië het
volgend telegram te zenden:

Vegter, Semarang.

Generale Synode betuigt kerken Indië hartelijken dank voor
gewaardeerd blijke van medeleven.

Fernhout, Praeses.

De A. de Gens diende de begroting voor deze Synode in. Deze begroting werd vastgesteld.

Besloten werd, het tekort van de vorige Synode à f 8000 in deze begroting op te nemen, waardoor in totaal door de kerken moet worden opgebracht f 15.300.

Het Moderamen werd het beheer van de financiën opgedragen, onder bijstand van de financiële commissie.

De H. J. Heida rapporteerde hierop namens de Dinadag benoemde commissie van praes-advies over de vraag of er genoegzame reden was voor het uitschrijven van de buitengewone Synode en of de Synode op de zaak Dr Geelkerken in haar geheel kan ingaan.

De conclusies van dit rapport luiden:

Overwegende, dat genoegzame redenen aanwezig zijn, overeenkomstig het verzoek van de Part. Synode van Noord-Holland de zaak in haar behandeling te nemen;

dat de bezaarden, ontleend aan art. 30 van de K.O., niet grondig zijn gebleken;

dat voor een spoedige behandeling op een buitengewone Synode voldoende motieven bestaan;

aan het verzoek van de Part. Synode van Noord-Holland te voldoen.

Na uitvoerige discussie werden de conclusies vastgesteld.

De Gispren verzocht aantekening, dat hij wel met de slotconclusie, doch niet met alle gronden instemt.

Het Moderamen stelde voor, dat de Synode nu zal behandelen:

a. of de kerkrechtelijke zijde van de thans aanhangige procedure geheel en al maar den eisch der K.O. verliet;

b. in hoeverre Dr Geelkerken afwijkt van de belijdenis al of niet;

c. of de kwestie over de opvatting van Genesis 2 en 3 geacht moet worden de belijdenis te raken.

Het Moderamen stelt voor, een commissie te benoemen voor de behandeling van punt a en één voor b en c.

Prof. Greijndanus adviseerde deze punten in de afdelingen te behandelen vóór de benoeming der commissies.

Dr Dijk stelde voor, de vergaderingen der commissies open te stellen voor alle leden der Synode.

Aldus werd besloten.

In de commissie voor a (Kerkrechtelijke zijde der zaak) werden benoemd de predikanten: W. Bronger, Betsheim; W. H. Gispren, Scheveningen; D. P. Koopmans, Sneek; C. W. J. van Lummel, Zuidland; W. L. Milo, Almelo; T. J. Petersen, Wolvega; J. H. Telkamp, Middelburg; benevens de ouderlingen: P. K. Dons, Heerenveen; P. Koster, Valthernmond; A. D. van der Schaaf, Beetgum; J. J. Benkenkamp, Den Ham en D. Mulder, Zierikzee.

Aan deze commissie zijn toegevoegd de Hoogleraren in het Kerkrecht Prof. Dr H. Bouwman, Kampen en Prof. Dr H. H. Kuiper, Bloemendaal, alsook de Hoogleraar Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen.

De commissie tot het behandelen van de dogmatische zijde der zaak bestaat uit de predikanten: J. H. Donner, Breda; Dr K. Dijk, Den Haag; Dr W. A. van Es, Leeuwarden; H. J. Heida, Vlaardingen; E. Kolthoff, Veldhausen; H. W. Laman, Assen; M. Meijering, Delfzijl; Dr J. Thijs, Meppel; R. J. v. d. Veen, Goes, en de ouderlingen: D. L. Bouma, Hijum; W. v. d. Brink, Voorburg; L. Helman, Schoonebeek; S. Veltinga, Zwartebroek en D. de Bruin, Hazerswoude, benevens de Professoren in de exegese: Prof. Ch. G. Aalders, Hilversum; Prof. Dr C. van Gelderen, Amsterdam; Prof. Dr F. W. Grosholte, Amsterdam; Prof. Dr S. Greijndanus, Kampen en Prof. J. Ridderbos, Kampen, alsook de Professoren in de dogmatiek: Prof. Dr V. Hepp, Amsterdam; Prof. Dr A. G. Honig, Kampen en Prof. Dr G. H. J. W. J. Geesink.

Besloten werd, eerst weer Dinsdag a.s., 'smorgens 10 uur, opnieuw bijeen te komen, om dan te bepalen in hoeverre de commissies met hun arbeid gevorderd zijn, om te zien, of de openbare zitting heropend kan worden.

Besloten werd, morgenochtend half tien bijeen te komen in Comité-Generaal om te beraadslagen over den eventueelen oproep van Dr Geelkerken en den vorm, waarin die zal geschieden.

Dr Keizer, scriba, merkt op, dat het „Handelsblad“ tegen de afspraak in de ochtend-editie berichten opeent, waarvan niets bekend is. Hier zijn in de vergadering drie personen aanwezig of aanwezig geweest, die zich niet aan de door het Moderamen gemaakte bepalingen houden.

Na dankgebed — waarin de praeses in gevoelvolle woorden den toestand van Dr de Moor herdacht, werd de Synode in het middernachtelijk uur gesloten.

Just even na de sluiting kwam het bericht binnen, dat Dr J. C. de Moor tegen 12 uur was overleden.

Vijfde zitting.

Onder aangrijpenden ernst opende de praeses Donderdagmorgen de vijfde zitting der Gen. Synode, die in comité-generaal bijeenkwam.

De praeses liet zingen Ps. 103: 8 en 9.

Plechtig klonk het in deze wijdingsvolle stonde: „Gelijk het gras is ons kortstondig leven“, waarna de Voorzitter voorging in gebed. Terwijl de broeders zijn opgestaan van hun zetels hield de Voorzitter een zeer indrukwekkende, gevoelvulde rede in verband met het droevig onverwacht verscheiden van het lid der Synode, Dr J. C. de Moor.

Vanwege de droevige omstandigheden, waaronder de Synode thans samenkwam, werd besloten:

1e. Dittmaal geen appel nominaal te houden; 2e. officieel de deelneming der Synode te betuigen aan Mevr. de Wed. de Moor.

Het Moderamen zal zich van deze zaak kwijten; 3e. bij de begrafenis der Synode officieel door het Moderamen te doen vertegenwoordigen, terwijl de Rector van de Theol. School te Kampen en de Decaan Th. Fac. V. U. uitgenoodigd worden, zich bij deze deputatie te voegen. De Synode besluit als teken van rouw, heden allen arbeid stil te zetten; morgen tot in den avond te vergaderen in commissie en Dinadagmorgen 9 uur haar werk voort te zetten.

Het onbeschaande „Handelsblad“-bericht zal vanwege de Gen. Synode met groote verantwoordelijkheid worden tegengesproken, terwijl de Synode besluit, zich deswege genoodzaakt te zien, te verklaren, dat in de betrokken commissie geen enkel incident heeft plaats gehad, dat iemands gemoed kon schokken of zijn gezondheid in gevaar kon brengen.

Te ruim elf uur werd de zitting door den praeses met gebed gesloten.

Het telegram dat de Synode aan het „Handelsblad“ verzond, luidt als volgt:

„De Generale Synode van de Geref. Kerken, bedroefd en verontwaardigd over het bericht in het „Handelsblad“ (ochtend-editie van Donderdag 28 Jan.) onder het opschrift „Een heftig tooneel“, dat verband legt tusschen heftige tooneelen, die zich op de commissievergadering, welke door wijlen Dr de Moor werd geprecederd, zouden hebben afgespeeld, en het onheil, dat Dr de Moor daarna overkwam, droeg op aandring van al de leden van genoemde commissie, haar Moderamen op, de daarin gegeven voorstelling als absoluut leugenachtig, publiek tegen te spreken en te verklaren, dat in bedoelde commissievergadering geen oogenblik de broederlijke stemming werd verstoord, veel minder scherp dispuut ontstond; dat Dr de Moor over het gansche verloop der discussies, onmiddellijk na de vergadering, zijn groote voldoening uitsprak; dat hij in opgewekte stemming het kerkgebouw verliet en dat dus elke gedachte van eenig verband tusschen den geest op genoemde vergadering en de ongesteldheid welke Dr de Moor in zijn logies overviel, volstrekt uitgesloten is.“

Op last van de Synode.

Het Moderamen:

(w.g.) K. FERNHOUT, Praeses.

H. W. LAMAN, Assessor.

Dr G. KEIZER, te Scriba.

J. P. KLAARHAMER, 2e Scriba.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweental te:

Hilligersberg-Straatweg: D. J. Courée te Brussel en M. Graevendijk te Dordrecht.

Schoonoord: cand. B. Bouma te Koudum en cand. J. Offers te Kampen.

Beroepen te:

Haarlem (vac.G. R. Kuiper): J. W. Siertsema te Zeist. Rotterdam (vac.G. Wielenga): A. M. Boelenga te Sassenheim. St. Jacobi-Parochi: cand. B. Bouma te Koudum.

Aangenomen naar:

Haarlem: cand. J. van Dijk Jr. te Oudega (Smalt). Onderdendam: cand. H. Brink te Hoogerzand. Scheemda: G. Diemer te Roden. Westmaas: cand. J. P. C. ten Brink te Apeldoorn.

Bedankt voor:

Raambrugge, Leidschendam, Oostburg, Houwerzijl, Oud-Loosdrecht en Zevenbergen: cand. J. P. C. ten Brink te Apeldoorn. Hilaard en Nieuwlande (Dr.): cand. J. v. Dijk Jr. te Oudega. Kollumarpomp, Sellingen en Tynje: cand. H. Brink, te Hoogerzand.

Afscheid van:

Hilversum: A. van Andel. Tekst Philipp. 2: 12 en 13.

Intrede te:

Wierden: Joh. Jansen. Tekst 1 Tim. 1: 15a.

Cand. tot den H. Dienst. Door de classis Woerden is praep. geëxamineerd en toegelaten om te staan naar de bediening des Woords in de Geref. Kerk. Cand. J. F. de Gier. Hij wenst gaarne een eventueel beroep in overweging te nemen. Zijn adres is voortaan Burgwal 111, Kampen.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Haarlem (2e pred.-pl.): J. Jongeleen te Hilversum. Sleeswijk: J. P. Meijering te Nieuwpoort. Zwaagwesteinde: A. Gruppen te Vlissingen.

Bedankt voor:

Woerden: N. Bijdemast te Rotterdam.

Afscheid van:

Lisse: C. S. v. d. Ven. Tekst 1 Petr. 1: 25.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Meliskerke: J. R. van Oordt te Ophoven. Moerapelle: D. C. Overduin te Giessendam. Rotterdam: D. C. Overduin te Giessendam.

Bedankt voor:

Goes en Kampen: A. Verhagen te Middelburg.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Buikloot (toez.): Dr J. D. Woldendorp te Warmond. Garrelweer (toez.): cand. H. Bolten te Veendam. Manlum: E. Sijdelaar te Ylhorst. Oudenhoorn (toez.): H. Stegenga Wan te Cothen (U.). Uilwijk en Waardhuizen: D. Louwse te Wijked. Zetten o.a.: Th. A. Keek te Garderen.

Aangenomen naar:

Halbe (gem. Welhem): D. C. Goedhart, em-pred. te Avereest. Oudemirdum: P. Kruif te Nieuwe Tonge.

Bedankt voor:

Hoogeveen: H. H. Dorgel te Culemborg. Nijkerk (Gld.): D. J. v. d. Graaf te Ridderkerk. Papendrecht: S. C. van Wijnarden te Linschoten.

Afscheid van:

Noordwijk a. Zee: J. Vermeulen. Tekst 1 Joh. 2: 28.

Opende: M. E. v. d. Veen. Tekst 2 Cor. 1: 7.

Intrede te:

Suawoude-Tietjerk: G. Lans. Tekst Micha 7: 1.

Utrecht: Dr G. W. Oberman. Tekst Rom. 15: 16a.

Getrouwd:

G. MAAS

Tweede Luit. der Genie N.I.L.

en

M. M. OOSTERBAAN.

De Heer en Mevrouw MAAS—OOSTERBAAN zeggen, mede namens hunne wederzijdsche Ouders, hartelijk dank voor de belangstelling, ter gelegenheid van hun huwelijk ondervonden.

Vertrek van Genus per ss. „Prinses Juliana“ op 26 Febr. a.s.

Goes, 26 Januari 1933.

Bij de Uitgevers van dit blad is verkrijgbaar:

KAART VAN DE Geref. KERKEN IN NEDERLAND,

met alphabetische naamlijst.

De Classen-indeling is op de kaart aangegeven. Formaat 60 x 70 c.M. Prijs 35 cents.

Franco toezending na ontvangst van het bedrag.

Plaats uw Familie-Advertentie in „De Reformatie“

Uitgave van OOSTERBAAN & LE COINTRE

Goes

J. C. WIRTZ Co.

BEKNOPT OVERZICHT DER KERKGESCHIEDENIS.

VIERDE vermeerdeerde druk.

Prijs 40 cte.

De School met den Bijbel

Weekblad voor het Christelijk Onderwijs.

22e Jaargang — Abonnementsprijs f 1.10 per kwartaal.

Commissie van Redactie:

A. JONKMAN, J. LENS, H. J. EMOUS en A. J. DREWES.

Met medewerking van vele vooraanstaande personen op het gebied van het Christelijk Onderwijs.

Bevat o. a. ook een rubriek „Voor de Onderwijzers“ onder redactie van CONSTANCE.

Onderwijzers,
Onderwijzersessen,
Bestuursleden,

Indien gij nog geen lezer zijt van „De School met den Bijbel“, wil dan eens enkele nummers ter kennismaking bij ons aanvragen.

DE UITGEVERS:

GOES. OOSTERBAAN & LE COINTRE.

Verschenen: de nieuwe jaargang van het

Jaarboek ten dienste van De Geref. Kerken in Nederland

Prijs: ingenaald f 0.80; gecartonneerd f 1.—

Alom verkrijgbaar in den Boekhandel en na inzending van het bedrag, verhoogd met 12 cts voor port, bij de Uitgevers

GOES OOSTERBAAN & LE COINTRE

ONESIFORUS-BANK

Mij. tot Geldverschaffing voor Kerk- en Schoolbouw

UTRECHT

GEEFT UIT:

4½% 10-jarige Obligaties.

In stukken van f 1000.—, f 500.—, f 250.— f 100.— en f 50.—

Prospectus op aanvraag verkrijgbaar bij de Directie der Bank

VOORSTRAAT 78 — UTRECHT.

Uitgave van OOSTERBAAN & LE COINTRE - GOES

Kerk en Rijpere Jeugd

EEN WOORD TOT OPWEKKING EN VOORTVAREN

DOOR

DS B. A. KNOPPERS TE AMSTERDAM.

TWEDE DRUK

In een vijftal hoofdstukken behandelt de Schrijver:

I. De nood der Rijpere Jeugd.

II. Oorzaken van den nood der Rijpere Jeugd.

III. De taak welke de Jeugdvereniging heeft te verrichten.

IV. De taak, welke de Kerk heeft te vervullen.

V. Samenwerking en contact tusschen Kerk en Vereniging.

1. De Jeugddouderling.

2. De Jeugdcommissie.

3. De Propaganda-arbeid.

De prijs dozer brochure, groot 48 bladz. royaal 8o, is gesteld op f 0.50 per ex.

Verkrijgbaar bij den Boekhandel, of, na inzending van het bedrag, bij de Uitgevers.

GEEN ADVERTENTIE

in „DE REFORMATIE“ blijft zonder resultaat,

omdat zij door DUIZENDEN wordt gelezen!!

Hebt Gij al kennis - gemaakt met -

DE MAATSCHAPPIJ

Christel. Sociaal-Economisch Weekblad.

onder redactie van onze meest bekende mannen en vrouwen

?

Zoo niet, vraag dan nu heden proefnummers aan de

DRUKKERIJ ORANJENASSAU BAARN

Dit belangrijke, goed geïllustreerde tijdschrift, zoo goed als zonder uitzondering gunstig beoordeeld en door de Christelijke Pers hartelijk aanbevolen, kost slechts f 2.50 per halfjaar en valt daarom onder het bereik van iedereen op Sociaal-Economisch gebied voorlichting van Christelijke Voormannen wenscht.

Ondergeteekende

te

adres

abonneert zich op

wenst proefnummers

De Maatschappij

In open envelop gefrankeerd met 2 cts. postzegel te zenden aan de Drukkerij Oranje Nassau te Baarn

En nu is

zoo erg te v

dat deze o

en logische

ciaal een

veel meer o

Medewe
C. Br
De J.
dam;
Tilbor

Prof. D

INHOUD: De
Schrift: Ko
nede-Indrak
kenze.
en Kuitst:
Synode van

DE

Eenige v
de beoefena
de laatste
menschen,
der christel
Starbu
digers van
gevormde
ligie een g
De religie
telijk gehee
de ontwikke
een bepaald
de welmatig
nissen in h
zegt hij, ev
mata over
aan sterren
ren bekijkt
niet van w
leggen om
schynselon;
aanvaare
Evenals alle
vaste wette
religieuze
de religie v
allerlei vrag
lijsten kome
uur van de
te komen.
tweende, da
den dag ee
„menschen
Een ande
de christelij
van Le u h
logie zich s
geheel als
trok, door
van de gel
zieleleven
zoo zegt hij
leven doord
kunnen nu
„Sinds de
geworden z
Men geve
christendom
teruggebrac
naar dat v
En nu is
zoo erg te v
dat deze o
en logische
ciaal een
veel meer o